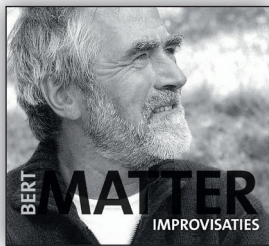

BERT MATTER IMPROVISATIES

Drie improvisaties over gregoriaanse gezangen door Driekoningen: Introitus 'Ecce advenit'; Offertorium 'Reges Tharsis'; Communio 'Vidimus stellam'; De Lofzang van Maria; Drie improvisaties over Valerius-liederen: 'Hoe groot, o Heer, en hoe vervaerlic'; 'Gelukkig is het land'; 'Comnu met Sangh'; Improvisatie over 'O Geest die onze Trooster zijt'; Improvisatie over Psalm 121; Improvisatie over 'Het duurt niet lang meer tot de tijd'

Bert Matter, orgels te Zutphen, Dordrecht, Nijmegen en Arnhem
Document DOC 201701
speelduur 72' - prijs € 14,95

Te bestellen via www.bestelmuziek.nu/bertmatter

Op 29 april van dit jaar werd organist Bert Matter 80 jaar. Dat werd gevierd met een feestelijke en drukbezochte receptie en een concert door oud-leerlingen in de Zutphense Walburgiskerk. Middelpunt van het feest was uiteraard de jarige, fit en alert als altijd. Ook vijftien jaar na zijn terugtreden als organist van deze kerk is Matter onverminderd betrokken bij wat meer dan drie decennia 'zijn' orgel was: het Bader-orgel, een van de fraaiste historische orgels in ons land. Op die mooie voorjaarsmiddag in de IJsselstad werd nog een geschenk aangekondigd: een cd met historische opnamen van door Bert Matter gespeelde improvisaties. Het ambacht van het improviseren leerde Matter vooral van Cor Kee. Zonder kunde immers geen kunst. Maar ook de jarenlange omgang met het Bader-orgel, als kerkmusicus en concertgever, vormde Matter als briljant improvisator. Wat is improviseren volgens Matter? Eens omschreef hij dat eenvoudig als "op een bepaald gegeven een muziekstuk laten ontstaan". Belangrijk is dat een improvisatie "een kop en een staart heeft", kortom structuur vertoont. De opnamen die op deze cd zijn verzameld, werden alle ten behoeve van radio-uitzendingen van KRO en EO gemaakt. Vroeger was de radio een medium waarmee je op vaste tijden naar orgelmuziek kon luisteren (dit voor jeugdige lezers). Voor het merendeel werden de opnamen met publiek

gemaakt tijdens openbare concerten. Ze beslaan een periode van vijftien jaar, van 1982 tot 1997.

De inspiratiebronnen, de thema's waarop Matter hier improviseert, zijn melodieën die de eeuwen getrotseerd hebben: gregoriaans, het Geneefse psalter, Valerius' *Nederlandtsche Gedenck-clanck*, lutherse gezangen. In alle improvisaties hanteert Matter een eigentijds en oorspronkelijk idioom. Steeds is duidelijk dat hier onmiskenbaar Matter speelt en dat hij de muzikale taal van zijn tijd hanteert. Dat is fris en weldadig. De structuur doet echter vertrouwd aan: een aria, een ostinato, een fuga, een koraalfantasia. Het is oude wijn in nieuwe zakken. Matter speelt graag met een kiemcel, een kort motief dat zijn spel in beweging zet, de luisteraar op het thema focust en de aandacht vasthoudt. En precies op tijd presenteert hij een verrassing voor zijn toehoorders: een compleet ander geluid, een nieuwe beweging, of vanuit het niets begint hij een fuga.

Bepaald verrassend is ook de medewerking van vocale ensembles, die zich vocaliserend in de improvisatie mengen. Een mooi voorbeeld daarvan is de improvisatie in minimal stijl op de melodie van 'Erhalt uns, Herr, bei deinem Wort'. Virtuoso en met een machtig slot.

Vier historische orgels bespeelt Bert Matter op deze cd. Het grootste aandeel daarin heeft uiteraard het Bader-orgel van Zutphen. Interessant is dat deze opnamen zowel van voor als na de restauratie van 1996 dateren. Met dat oude en nogal krakemikkige orgel deed Matter wonderen. Op deze cd valt dat te beluisteren in drie improvisaties op gregoriaanse thema's en eveneens drie op melodieën van Valerius. In mijn eigen cd-collectie koester ik de opname waarop Matter de drie koralen van César Franck speelt.

Het Kam-orgel in de Grote Kerk van Dordrecht klinkt in de improvisatie over de Lofzang van Maria, Calvijs Straatsburgse Magnificat. De al eerder genoemde minimal-improvisatie klinkt indrukwekkend op het König-orgel in de Nijmeegse Stevenskerk. Met een koraalfantasia naar Noord-Duits model over het lutherse 'Es ist gewisslich an der Zeit' eindigt de cd in de Eusebiuskerk in Arnhem.

Bert Matter heeft velen laten delen in zijn

talent als organist en componist. Ook als pedagoog, in binnen- en buitenland. Die uiterst gezellig receptie in april had dan ook een hoog reüniegehalte van oud-leerlingen van de jarige en het 'Lang zal hij leven', begeleid op het Bader-orgel klonk krachtig en welgemeend. En zo kon het ook gebeuren dat ik vorig jaar een in Roemenië werkende Noorse organist tegenkwam die meteen met mij over Bert Matter begon. Een mens om van te houden! En nu is er dan dit mooie klankdocument. Snel aanschaffen zeg ik en dan genieten.

Bert Wisgerhof

WILLEM HENDRIK ZWART 1925-1997 Cd 1

J. Zwart: Sombere muziek over Psalm 103 vers 8; J.S. Bach: Herzlich tut mich verlangen BWV 727; Preludium en Fuga in c BWV 546; F. Mendelssohn Bartholdy: Andante mit Variationen; S. Karg-Elert: Sinfonischer Choral Op. 87/1 'Ach bleib mit deiner Gnade'; P. Gerhardt: Fantasie und Fuge (5-stimmig) über 'Aus tiefer Not schrei ich zu dir'; R.L. Becker: Sonate I in g kl.t.; W.H. Zwart: Voorspel en koraal Psalm 96

Cd 2

J.S. Bach: Toccata en fuga in d-Moll BWV 565; Anoniem: 'Es ist das Heil uns kommen her'; W. Ralph Driffill: Toccata in f kl.t.; J. Zwart: Canonisch voorspel en koraal Psalm 84; W.H. Zwart: 'Boven de starren'; M. Reger: Toccata und Fuge d-Moll op. 65/5 en 6; J.S. Bach: Triosonate III in d-moll BWV 527; W.H. Zwart: Canonisch voorspel, trio en koraal Psalm 84; Trio en inleiding Psalm 81; Fantasie Psalm 43 vers 1 en 4

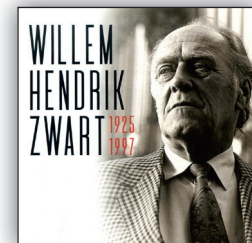
Willem Hendrik Zwart, orgels Bovenkerk Kampen (cd 1), St.-Bavokerk Haarlem, Domkerk Utrecht, Grote Kerk Breda en Oude Kerk Amsterdam

JQZ98061 017 (2 cd's)

Speelduur 79' / 75'

Prijs € 14,95

www.jqz.nl

Twintig jaar geleden overleed Willem Hendrik Zwart, jongste zoon van Jan Zwart en van 1954 tot 1995 organist van de Bovenkerk in Kampen. Een door velen geliefd organist die vaak op één lijn werd

